

รายงานการวิจัยและพัฒนา
สภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
ผู้ทำการวิจัย
นางสาวสุกัญญา สุวรรณาคินทร์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูงมีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัยบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 กำหนดให้สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยครอบคลุมการศึกษาตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีไปจนถึงบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป้าหมายของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต้องการนักวิชาการที่เชี่ยวชาญพอที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการในสาขาต่างๆ กล่าวคือ ควรส่งเสริม สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัยที่จะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางควบคุมมาตรฐานทางวิชาการ ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานของภาควิชาต่างๆ ที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 7 สาขาวิชาและจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถาบันปรากฏว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านหลักสูตรมีลักษณะไม่ยืดหยุ่นทันต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมในสาขาวิชาที่มีจำนวนอาจารย์น้อยมีผลทำให้หลักสูตรขาดการประเมินผลภายในระยะเวลาอันเหมาะสม ด้านการจัดการเรียนการสอน อาจารย์ต้องการยกระดับตัวเองให้สอนในระดับที่สูงขึ้น แต่ยังไม่มีการพัฒนาตนเองทางวิชาการให้สูงขึ้น อาจารย์ส่วนใหญ่ยังต้องทำหน้าที่สอนนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทไปพร้อมๆ กัน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ หอสมุดกลางยังขาดมาตรฐาน การพัฒนาในเรื่องตำรา วารสาร และเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย อีกทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติทางด้านเครื่องกลไม่เพียงพอ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา อาจารย์ยังไม่มีการกระตุ้นส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสเขียนบทความทางวิชาการลงในวารสารและบางครั้งนักศึกษามีปัญหาจะขอปรึกษากับอาจารย์ แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยพบเนื่องจากอาจารย์ต้องทำหน้าที่หลายอย่างมีผลให้อาจารย์ไม่มีเวลาให้กับนักศึกษาเท่าที่ควร ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาเนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนที่เข้ามาศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานั้น มีพื้นฐานทางการศึกษา ประสบการณ์ฐานะทางครอบครัว อารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติที่แตกต่างกันทำให้สถาบันประสบปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาด้านร่างกายและช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของนักศึกษาเช่น สถาบันไม่สามารถจัดหาแหล่งเงินทุนการศึกษา เงินทุนอุดหนุนการวิจัย เป็นต้น ให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวัง 5 ด้าน เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางประกอบการวางแผนพัฒนา **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังเป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังเป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางแผนนโยบายการดำเนินการสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และใช้เป็นแนวทางประกอบการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และสร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ให้มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ประชากร** ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 26 คน อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีการศึกษา 2533 จำนวน 371 คน รวมทั้งสิ้น 435 คน

2. **ตัวแปรที่ศึกษา** แบ่งเป็น

2.1 **ตัวแปรอิสระ** ได้แก่ สถานภาพของประชากร แบ่งเป็น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2.2 **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ทัศนะต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวัง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) และได้ดำเนินการตามลำดับสาระ คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 26 คน อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 371 คน รวม 435 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 26 คน จากประชากรจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างเจาะจง เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดดำเนินงานและตัดสินใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 30 คน จากประชากรจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 78.94 และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2533 จำนวน 157 คน จากประชากรจำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 213 คน จากประชากรจำนวน 435 คน คิดเป็นร้อยละ 48.96

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร วารสาร ผลงานวิจัย สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากรายงานประจำปีของบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เป็นแนวทางแล้วจึงนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ทเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริง และตามที่คาดหวัง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร 12 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอน 13 ข้อ ด้านการจัดบริการทางวิชาการ 17 ข้อ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา 13 ข้อ และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา 13 ข้อ รวม 68 ข้อ

ตอนท้ายของแบบสอบถามตอนที่ 2 ในแต่ละด้านเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้ง 5 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจากผู้บริหารจำนวน 26 คน อาจารย์จำนวน 30 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 157 คน รวม 213 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส-เอกซ์ (Statistical Package for Social Sciences-Version X) โดยแบ่งการวิเคราะห์

ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังเป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์และนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาวิเคราะห์โดยการคำนวณหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับเปรียบเทียบทัศนคติของแต่ละสถานภาพ ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังเป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน โดยใช้ ที-เทสต์ (t-test)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวัง เป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน โดยใช้ เอฟ-เทสต์ (F-test) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ได้นำมาตรวจจัดกลุ่มของคำตอบเสนอค่าความถี่และค่าร้อยละของคำตอบ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน จากนั้นเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

การให้คะแนนของแต่ละข้อในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือกตั้งแต่ 1 ถึง 5 ซึ่งมีความหมายดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 3 หมายถึง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับ

ปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก

คะแนน 5 หมายถึง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวังอยู่ในระดับน้อย

3. คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง

4. คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่เป็นจริงหรือตามที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก

5. คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่ เป็นจริงหรือตามที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงกับตาม ที่คาดหวัง 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบริการทางวิชาการ ความสัมพันธ์ทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และบุคลิกภาพของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทาง วิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือตามที่เป็นจริง เป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน เห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริงมีอยู่ในระดับปานกลาง เฉพาะด้านการจัดบริการทางวิชาการ ผู้บริหารเห็นว่ามีอยู่ในระดับน้อย ส่วนลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่ คาดหวังทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าควรให้มีอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อม ทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือตามที่เป็นจริง ด้านหลักสูตรและด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยด้านหลักสูตร แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ และอาจารย์กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา แตกต่างกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนด้านอื่นๆ และรวม 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่คาดหวังเป็นรายด้าน และรวม 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อม ทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริงพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็น รายด้านทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับลักษณะสภาพแวดล้อมด้านการจัดบริการทางวิชาการนั้น กลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เห็นว่า อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ส่วนกลุ่มผู้บริหารเห็นว่า อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านการจัด บริการทางวิชาการของสถาบันนั้น ครอบคลุมถึงการจัดบริการของห้องสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ การจัดการเครื่องมือ อุปกรณ์ในการเรียนการสอน ทุนการศึกษา การลงทะเบียนเรียน และการตรวจสุขภาพอนามัย ซึ่งผู้บริหารมีความ ต้องการที่จะจัดบริการให้เพียงพอและตรงกับความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาให้มากที่สุด แต่การจัดบริการ ด้านตำรา วารสาร ผลงานวิจัย เอกสารทางวิชาการและวิชาชีพ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในระดับคณะ การให้ บริการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การจัดสถานที่ทำงานเฉพาะนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน การจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อเป็นทุนการศึกษา ทุนอุดหนุนการวิจัย การจัดการบริการข่าวสารที่ทันสมัย ทางด้านเทคนิคและอาชีพศึกษาหรืออุตสาหกรรม และการจัดบริการยานพาหนะเพื่อออกภาคสนามหรือดูงานใน

สถานศึกษา สถานประกอบการอุตสาหกรรมต่างๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ผู้บริหารยังไม่อาจจัดบริการให้เพียงพอและทั่วถึงได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด ผู้บริหารจำเป็นต้องนำเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไปจัดบริการทางวิชาการให้ครอบคลุมทุกด้านของสถาบัน ไม่สามารถนำไปจัดบริการด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง อนึ่ง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเป็นสถาบันที่ทำการสอนนักศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจนถึงระดับปริญญาโท จึงทำให้ไม่สามารถที่จะเน้นการจัดบริการทางวิชาการแก่นักศึกษาระดับใดระดับหนึ่งโดยเฉพาะ และอีกประการหนึ่งก็คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้บริการทางวิชาการอาจจะน้อยเกินไป หรือบุคลากรที่มีอยู่อาจจะไม่มีประสิทธิภาพก็เป็นได้ ผู้บริหารจึงเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการด้าน การจัดการทางวิชาการ อยู่ในระดับน้อย

2. จากผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริง เป็นรายด้านและรวม 5 ด้าน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีความแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา โดยผู้บริหาร และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ตามที่เป็นจริง ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมากกว่าอาจารย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดดำเนินงานและตัดสินใจในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พยายามสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ปรัชญาของสถาบันและความต้องการของประเทศมากที่สุด โดยคำนึงถึงการสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชานั้นๆ การส่งเสริมความก้าวหน้าในสาขาวิชาต่างๆ โดยอาศัยผลการวิจัยค้นคว้าเป็นปัจจัยสำคัญและส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน สำหรับนักศึกษาย่อมต้องสนใจศึกษาในรายละเอียดของหลักสูตรที่กำลังศึกษาว่าเนื้อหารายวิชาในหลักสูตรใดที่เมื่อเรียนแล้วจะสามารถนำไปพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด นักศึกษาจึงเห็นว่านักศึกษาได้รับถ่ายทอดความรู้ต่างๆ จากอาจารย์มากเพียงพอสำหรับการศึกษาระดับนี้แล้ว ส่วนอาจารย์นั้นนับว่ามีความสำคัญและเป็นผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์โดยตรงแก่นักศึกษา แต่เห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยกว่าผู้บริหารและนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ไม่ได้มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรทุกคน ทำให้ไม่สามารถสอนเนื้อหาวิชาได้ตรงตามหลักสูตร และบางหลักสูตรขาดการปรับปรุงให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นผลจากข้อจำกัดด้านปริมาณและความพร้อมของอาจารย์ กล่าวคือ อาจารย์ต้องรับภาระงานสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ทำให้อาจารย์ขาดการค้นคว้าวิจัยสิ่งใหม่ๆ มาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่

จากผลการเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือตามที่เป็นจริง ด้านบุคลิกภาพ ของนักศึกษาพบว่า อาจารย์กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการตามที่เป็นจริง ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเห็นว่าตนเองได้นำความรู้

ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับจากอาจารย์ไปประยุกต์ใช้อย่างเต็มที่ รวมทั้งเป็นผู้เสาะแสวงหาความรู้ นวัตกรรมสมัยใหม่ อยู่ตลอดเวลา ส่วนอาจารย์ในฐานะผู้ให้ความรู้วิชาการก็มีความต้องการ และอยากให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้มีการพัฒนาบุคลิกภาพในเรื่องความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาความมีมนุษยสัมพันธ์ ความมีเหตุผล และความรับผิดชอบ โดยมุ่งหวังที่จะผลิตให้นักศึกษาเป็นนักบริหาร นักวิชาการ นักเทคโนโลยี และนักวิจัยควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งอาจารย์เห็นว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษายังพัฒนาบุคลิกภาพได้ไม่ครบทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือตามที่แท้จริง ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดบริการทางวิชาการ ผู้บริหารเห็นว่ามีอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงเสนอว่า เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางวิชาการของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือในภาพรวม มิได้แยกเป็นแต่ละสาขาวิชาเฉพาะ จึงไม่สามารถบอกถึงความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละสาขาวิชาได้ เห็นควรวิจัยเกี่ยวกับความต้องการด้านการจัดบริการทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชาเฉพาะ ได้แก่ ตำรา วารสาร เอกสารทางวิชาการและวิชาชีพ ห้องทดลอง และปฏิบัติการ การจัดบริการคอมพิวเตอร์ในด้านการประมวลผล ข้อมูลต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน การจัดบริการวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย โดยพิจารณาตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วนเป็นสำคัญ เนื่องจากงบประมาณสถาบันมีจำนวนจำกัด และเห็นควรให้หน่วยงานวิจัยสถาบันศึกษาสำรวจความต้องการเพิ่มเติม โดยปรับปรุงข้อคำถามในแต่ละด้าน รวม 5 ด้าน ของงานวิจัยฉบับนี้ คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดบริการทางวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และด้านบุคลิกภาพของนักศึกษาให้มีความละเอียด และสามารถบอกถึงความต้องการของแต่ละสาขาวิชาเฉพาะได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ประกอบในการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการในแต่ละสาขาวิชาของสถาบันต่อไป

รายการอ้างอิง

เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, สถาบัน. การสัมมนาเรื่อง ทิศทางการศึกษาของสถาบันใน

ทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.

ผดุง พรหมมูล. สภาพแวดล้อมทางวิชาการของบัณฑิตศึกษาสาขาศึกษาศาสตร์ในทัศนะของนิสิต.

ปริญญาานิพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

พจน์ สะเพียรชัย. รายงานการประชุมคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยทั่วประเทศ ครั้งที่ 7. เชียงใหม่

: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.

วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์ และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 'วิธีประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย,'

วารสารครุศาสตร์. 4: 21-34 ; พฤศจิกายน-ธันวาคม 2519.

Astin, Alexander W. The College Environment. New York : American Council on Education, 1968.

Feldman, K.A. 'Assessing the Influences of Different College Environment' in College and Student. p.143-146. New York : Pergamen Press, 1972.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : นางสาวสุกัญญา สุวรรณนาคินทร์

การศึกษา : 2524 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตบพิตรพิมุข

2529 ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราม
คำแหง

2535 การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ

การทำงาน : เจ้าหน้าที่บุคคล ระดับ 5 สำนักงานผู้อำนวยการ
สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ